

Список літератури

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник / Ф.С. Бацевич.- К., Видавничий центр "Академія", 2004. 342с.
2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. лінгв. ун-тів і фак. ін. мов вищ. навч. закладів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін./ під загальн. ред. С.Ю.Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
3. З.. Виноградов В.А. Лингвистика и обучение языку / В.А. Виноградов. – М. : Academia, 2003. <https://gigabaza.ru/doc/100569-pall.html>

Одержано 23.05.19

УДК 81-13

М.В. Ліпатова, викладач кафедри суспільних наук, інформаційної та архівної справи

Центральноукраїнський національний технічний університет

Формування соціокультурної компетенції іноземних студентів на заняттях з мови навчання

Стаття присвячена формуванню соціокультурної компетенції студентів – іноземців у процесі викладання української мови як іноземної. Формування соціокультурної компетенції створюється під час знайомства іноземців з особливостями культури України та мовленнєвою поведінкою носіїв мови в різних комунікативних ситуаціях, що передбачає розвиток умінь і навичок використовувати ці знання у процесі спілкування.

соціокультурна компетенція, культура України, духовні цінності українців

Одним із пріоритетних завдань навчання іноземних мов визнається формування у студентів соціокультурної компетенції, що передбачає наявність знань про національно-культурні особливості країни, мова якої вивчається, про норми мовленнєвої поведінки її носіїв і вміння будувати свою поведінку відповідно до цих особливостей і норм. Вивчення іноземної мови повинно відображати якомога точніше соціальні, економічні та культурні реалії країни мови, що вивчається. Навчання іноземним мовам має бути

приспособленим до можливості спілкування і використання будь-якої іноземної мови як робочого інструменту, який використовується на кожному кроці і без якого не може функціонувати будь-яке спілкування. А вивчення іноземної мови, як відомо, не лише збагачує кожну особистість, розширюючи її кругозір, а й підкреслює її індивідуальність та є передавачем інформації як про себе, так само і передавачем будь-якої різносторонньої інформації, проте вже за допомогою засобів іноземної мови. Важливою умовою процесу формування соціокультурної компетенції є забезпечення студентів не тільки знаннями, але й формування в них відповідних умінь і навичок використовувати набуті знання у практичній діяльності. Навчальні посібники з іноземної мови включають навчальний матеріал (тексти для читання та аудіювання, зразки діалогів, мовленнєві зразки і формули, навчально-комунікативні ситуації) для опанування моделями комунікативної поведінки. Іноземні студенти повинні бути спроможними звернутися до лікаря, обміняти валюту, скористатися громадським транспортом, зробити покупки у будь-якому супермаркеті, поїсти у закладах громадського харчування, орієнтуватися в місті.

На заняттях з української мови як іноземної використовуються сучасні навчальні посібники. Особливої уваги заслуговує навчальний посібник, написаний Зайченко Н.Ф., Воробйовою С.А. і орієнтований на оволодіння усною формою розмовно – побутового мовлення. В посібнику виділено 16 комунікативних тем, які реалізуються в типових ситуаціях повсякденного спілкування. Комунікативна тема складається з компетенції, лексико – граматичного матеріалу, лексико – тематичного мінімуму, діалогів – зразків та навчальних діалогів, завдань, спрямованих на розвиток навичок уживання граматичних форм у діалогічному та монологічному мовленні. Основна мета завдань для розвитку навичок діалогічного мовлення – сформувати у студентів уміння користуватися різними мовленнєвими формулами у складних різновидах діалогу, таких як: діалог – уточнення, діалог – бесіда, а також уміння підтримувати розмову. Кожну комунікативну тему завершують уривки художніх текстів, жартів, гуморесок, основною метою яких є розширення знань про різні сторони життя українців, їхні звичаї, традиції та розкриття способу мислення, смаків, характерних рис українського народу.

Формування соціокультурної компетенції створюється під час знайомства іноземців з особливостями культури України та мовленнєвої поведінки носіїв мови в різних комунікативних ситуаціях, що передбачає розвиток умінь і навичок використовувати ці знання у процесі спілкування. Культура країни повинна розглядатися як невід'ємний компонент змісту навчання.

Тому одним з головних завдань викладача української мови в іноземній аудиторії – презентувати Україну, життя її народу, культуру. Мова – це геніально мудрий вчитель, який зберігає у своїй скарбниці весь історичний досвід народу, що дав цій мові ім'я. Викладачі намагаються донести до студентів красу та велич української мови, використовуючи прислів'я, приказки, поетичні твори.

Назвемо теми, як дозволяють ознайомити студентів з культурою, історією, звичаями, традиціями українського народу: «Видатні українські вчені»; «Український мовленнєвий етикет», «Традиційні й святкові страви української кухні»; «Українські звичаї, обряди, традиції», «Українці, що удосконалили світ», «Українські національні символи».

Досить ефективним засобом залучення іноземних студентів до незнайомого культурного середовища з метою наблизитися до розуміння менталітету та духовних цінностей українців є читання вдало підібраних текстів. Тексти, запропоновані студентам, повинні викликати в них позитивний інтерес. Задовольнити пізнавальні потреби, а також потреби спілкування в різних сферах мовленнєвої діяльності. Відбір текстового матеріалу проводиться викладачами з урахуванням критеріїв пізнавально-виховних цінностей мовних одиниць. З огляду на те, що у формуванні мовленнєвої компетентності студентів-іноземців у процесі сприймання усних і письмових текстів чільне місце посідає аудіювання й читання, успішне оволодіння ними передбачає регулярне виконання спеціально підготовлених, цілеспрямованих завдань з розвитку вмінь слухати, читати та розуміти, аналізувати та оцінювати усні та письмові висловлювання (його зміст, особливості побудови й мовне оформлення), добір прийнятної інформації тих її елементів, що потрібні для розв'язання комунікативних завдань.

На початковому етапі використовуються невеликі адаптовані художні тексти: короткі сюжетні оповідання, казки, легенди. Студенти

з задоволенням читають українські казки, твори сучасних письменників, таких як Катерина Бабкіна («Мсьє Жак та квітнева риба»), Олекс. Клубков («Паперові журавлики»), Леонід Сорока («В останній день літа»), Віктор Кава («Не турбуйся, мамо»), а також вірші великого поета Тараса Шевченка, оповідання Богдана Лепкого «Цвіт щастя».

На просунутому етапі студенти знайомляться з творами великих українських письменників «Мій злочин» Івана Франка, «Ялинка» Михайла Коцюбинського, «Маленький грішник» Степана Васильченка, читають уривки з поеми «Лісова пісня» Лесі Українки.

Виконуючи післятекстові завдання, студенти вчаться знаходити основну інформацію тексту, стисло відтворювати її в усній формі за планом та опорними словами. Завдання сприяють розвитку навичок і умінь у сфері монологічного та діалогічного мовлення і спонукають студентів репродукувати інформацію прочитаного тексту в монологах-описах, монологах-розповідях і монологах-роздумах. Студенти вчаться продукувати власні монологи в межах опрацьованої тематики, вести бесіду. Передтекстові й післятекстові завдання сприяють розвитку вмінь і навичок писемного мовлення, зокрема складанню різних типів планів (простих і складних, називних і питальних). Добір лексико-граматичного та країнознавчого матеріалу робиться відповідно до рекомендацій програм з української мови для основного етапу навчання студентів-іноземців. Матеріали, які використовуються на заняттях, сприяють реалізації пізнавальної мети навчання, підвищенню інтересу студентів до аудиторних занять з української мови, стимулюванню мотивації навчання. Розмовні ситуації, що ознайомлюють студентів із різними сторонами життя в Україні, розширюють кругозір студентів, збагачують їх знаннями про країну, мову якої вони опановують. Викладачі української мови реалізують і виховну мету занять з української мови, прищеплюють іноземним студентам шанобливе ставлення до українського народу та його досягнень у різних сферах культури, до драматичних сторінок його історії, заохочують студентів до подорожей і екскурсій, до активного спілкування з українським населенням.

Отже, соціокультурна компетенція є важливим структурним елементом комунікативної компетентності та необхідною умовою для успішного здійснення комунікативного акту на міжкультурному

рівні. Соціокультурна компетенція формується в контексті діалогу культур із врахуванням відмінностей між ними.

Список літератури

1. Мороз Л.В., Пашко І.О. Соціокультурний аспект у вивченні іноземної мови як чинник розвиваючого навчання. – К., 1999. – С. 5–8.
2. Зайченко Н.Ф., Воробйова С.А. Практичний курс української мови для іноземців: усне мовлення. – К : Знання України, 2005. – 324 с.
3. Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам / Н.Д. Гальскова. – М.:Аркти-Глосса, 2000. –165 с.

Одержано 21.05.19

УДК 82

В.А. Маяр

м. Кропивницький

Ілюзія і реальність

В статті розкрито суть реальності і ілюзії, проведений аналіз дзеркал Козирєва і духовних практик, визначена роль технічних пристроїв в подальшому розвитку людства.

Дзеркала Козирєва, технічні пристрої, енергія

Виходячи із статей "Життя як прояв кінетичної енергії" та "Людина і навколишній світ," ми знаємо, що всяке тіло духовного, мінерального, рослинного чи тваринного світу, випромінює в простір енергію тільки йому присущої частоти, чим і проявляє себе, як живу сутність. І це випромінювання може бути зафіксоване приладами чи відчуттям людини незалежно від того, чи є денне освітлення, чи воно відсутнє. Коли ж ми, стоячи перед дзеркалом, бачимо своє відображення, ми однозначно сприймаємо, що то ілюзія. Та поглянемо на тіло перед дзеркалом. Тут ми також сприймаєм відбите від нього денне світло, яке резонує з відповідними рецеторами ока і викликає його зображення. В темній кімнаті, куди не проникає денне світло, ми не побачим ні себе, ні об'єкта перед дзеркалом, ні самого дзеркала.

© В.А. Маяр, 2019